

Güney Amerika Kıtasına Gidiyoruz!

KARAYIP DENİZİ

BÜYÜK
OKYANUS

Ekvator

GÜNEY AMERİKA

ATLAS OKYANUSU

Güney Amerika
denince aklınıza
neler geliyor? Kakao?
Yağmur ormanları?
Dev kaplumbağalar?
Gelin, pek çok doğal
zenginliğe ve yaklaşık
450 milyon insana
ev sahipliği yapan
bu kıtayı birlikte
keşfedelim.

Dünyanın en büyük 4. kıtası
olan Güney Amerika'nın büyük
bir bölümü güney yarım kürede
bulunur. Toplam yüz ölçümü,
dünyadaki kara yüzeyinin
8'de 1'i kadardır. Brezilya,
Arjantin ve Peru, kıtanın en büyük
yüz ölçümüne sahip ülkelerindendir.

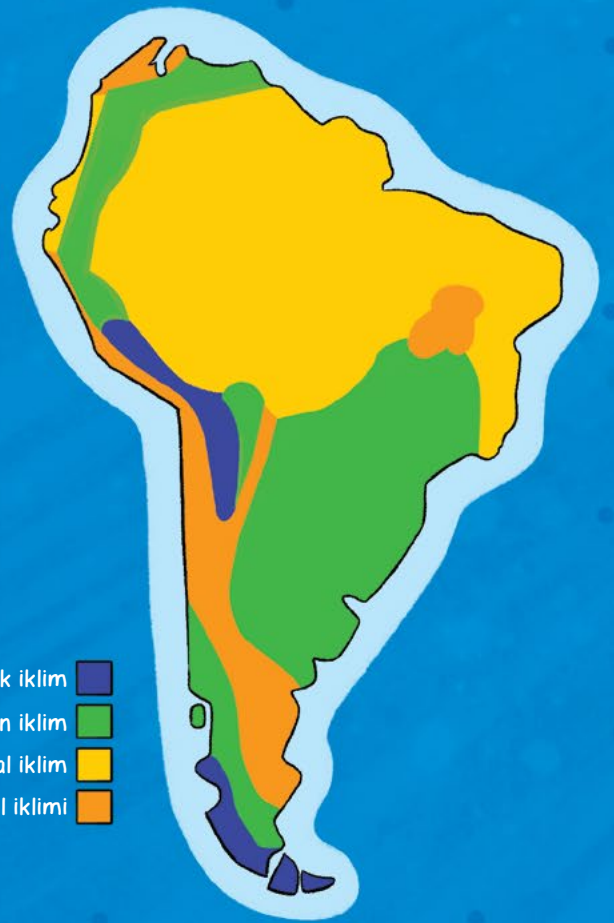

Gelelim Güney Amerika'nın iklimine. Kıtanın geniş bir alana yayılması ve coğrafi yapısındaki farklılıklar çeşitli iklimlerin görülmesine neden olur. Kıtada sıcaklık değişimlerinin çok az olduğu tropikal iklim, sıcaklık değişimlerinin biraz daha fazla ve kış mevsiminin daha soğuk olduğu ılıman iklim, çok az yağış alan ancak sıcak ya da soğuk olabilen çöl iklimiyle soğuk iklim görülür.

Elbette coğrafi yapı ve iklimdeki bu değişkenlik kıtanın bitki örtüsünü de etkiler.

Soğuk iklim
İlman iklim
Tropikal iklim
Çöl iklimi

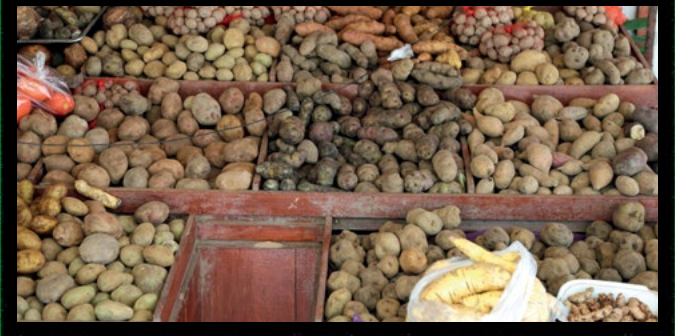

Her zaman yeşil kalan kakao ağacı, Ekvator çevresindeki sıcak ve nemli alanlarda yetişir. Bu ağacın meyvesi çeşitli işlemlerden geçirilerek kakao elde edilir.

Toplanan kakao meyvelerinin içini açıp çekirdeklerini çıkaran çiftçi

And Dağları'nda yabani olarak bulunan patatesin bazı çeşitleri, çiftçiler tarafından yetiştirilmeye başlanmış ve zaman içinde bu bitkiler tüm dünyaya yayılmış. Benzer biçimde kabak, bal kabağı ve domates de dünyaya Güney Amerika'dan yayılan yiyeceklerdendir.

Peru'daki bir yerel markette satılan patates çeşitleri

Güney Amerika; muz, kahve, soya ve Hindistan cevizi gibi pek çok farklı besinin üretiminde oldukça büyük bir öneme sahip.

Kahve meyvesi toplayan çiftçi

Güney Amerika'daki 9 ülkeye yayılan Amazon Yağmur Ormanları'nı duymuş muydunuz? Bu ormanlar dünyadaki diğer yağmur ormanları toplamının yaklaşık yarısı kadardır. Belki şöyle bir bilgi daha anlaşılır olur: Bu ormanların kapladığı alan ülkemizin alanının yaklaşık 8 katıdır.

Pek çoğu hâlâ kayıt altına alınamamış milyonlarca hayvan ve bitki türü bu ormanlarda yaşar. Amazon Yağmur Ormanları, tüm kara parçaları içinde biyolojik çeşitliliği en fazla olan alandır.

Amazon Yağmur Ormanları'ndan küçük bir kesit

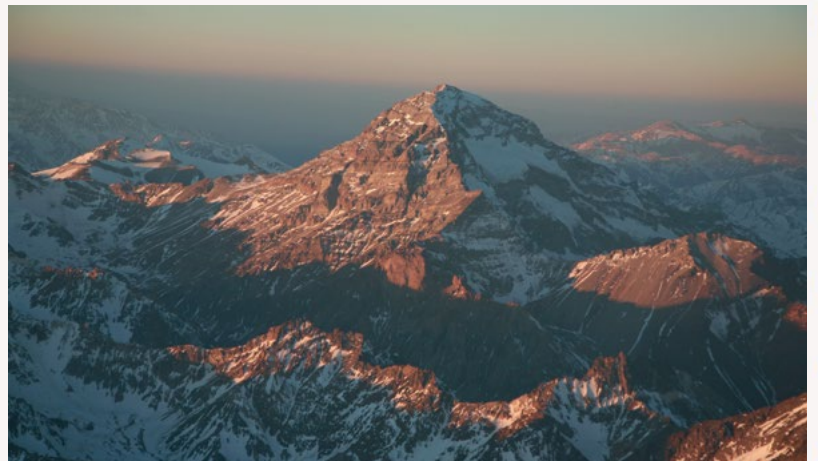

Amazon Nehri'nin bir bölümünün gökyüzünden görüntüsü

Kıtada bulunan Amazon Nehri, Afrika'da bulunan Nil'den sonraki en uzun nehirdir. Amazon havzası olarak bilinen bölgeyse dünyanın en büyük akarsu bölgesini oluşturur.

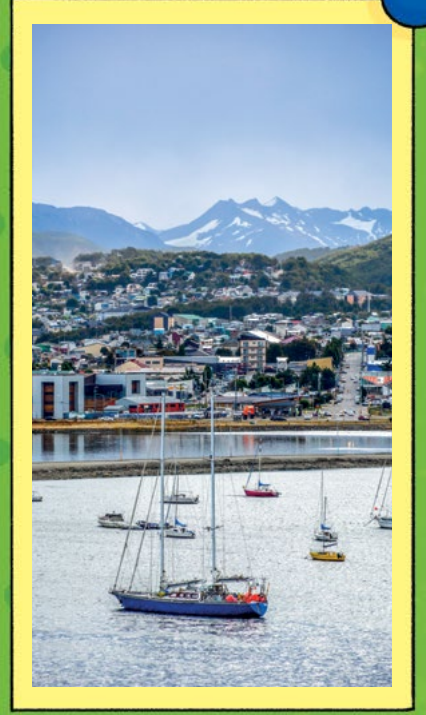
Yeryüzündeki en uzun sıradağlar Güney Amerika'nın batı kıyısı boyunca uzanır. Yaklaşık 8.900 kilometre uzunluğundaki And Dağları'nın en yüksek noktası Arjantin sınırlarındaki Aconcagua'dır.

Aconcagua'nın yüksekliği 6.959 metredir.

Ateş Toprakları adı verilen adalar topluluğu Güney Amerika'nın güney ucunda bulunur. Burada bulunan Arjantin'e ait Ushuaia adındaki kentse dünyanın en güneyinde yer alan yerleşim yeridir.

Ushuaia

Şili'nin kuzeyinde yer alan Atacama Çölü, dünyanın en kurak bölgelerinden biri. Bu çölün her 3 ila 10 yılda bir çiçeklerle kaplandığını biliyor muydunuz? Aldığı yağış miktarına bağlı olarak genellikle eylül ve kasım ayları arasında milyonlarca çiçeğin açtığı çölü, bu zamanlarda pek çok turist ziyaret ediyor.

Atacama Çölü çiçeklendiğinde böyle görünüyor.

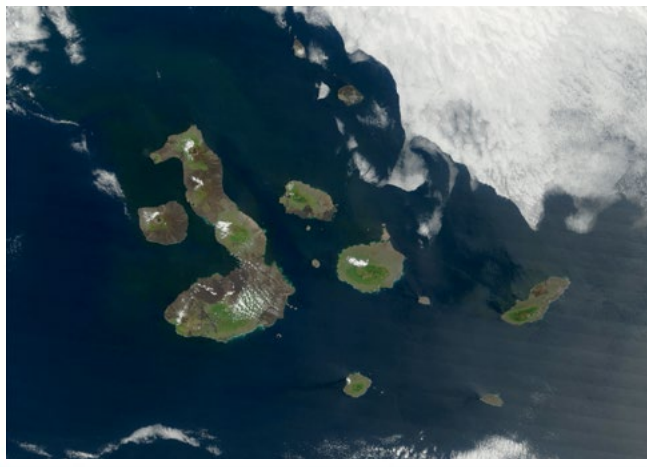
Atacama Çölü'ndeki Ay Vadisi

Güney Amerika'ya yolunuz düşerse UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunan pek çok yeri görebilirsiniz. İşte bunlardan bazıları...

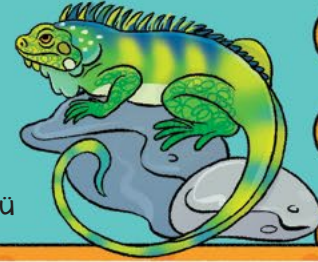
And Dağları'ndaki Machu Picchu Antik Kenti'nde İnka uygarlığının yaşam alanları bulunuyor. Eşsiz bir mimariyle oluşturulan taş bloklar, İnkaların bu alanda oldukça ileri bir seviyede olduğunu gösteriyor. Kentin zarar görmemesi için sınırlı sayıda ziyaretçi kabul ediliyor ve üzerinde uçuş yasağı bulunuyor.

Machu Picchu
Antik Kenti

Galapagos Adaları, yaşayan müze olarak anılıyor. Etkin yanardağların bulunduğu bu adalar penguenlerden karabataklara, iguanalardan deniz aslanlarına kadar pek çok hayvana ev sahipliği yapıyor.

Galapagos
Adaları'nın
uzaydan görüntüsü

Görebileceğiniz bir diğer yerse Arjantin'in Patagonya bölgesinde bulunan Los Glaciares Ulusal Parkı'dır. Antarktika, Grönland ve İzlanda'dan sonraki en büyük buzullar bu parkta yer alır.

Parkta bulunan
Perito Moreno Buzulu

Güney Amerika'da pek çok hayvan türü bulunur. En ilgi çekici olanlardan biriyse tükürmesiyle ünlü olan lamalardır. Sürü hâlinde yaşayan lamalar otçuldur. Bu hayvanlar sinirlendiğinde ya da kendilerini tehlikede hissettiğinde tükürür, tıslar ve hatta tekmeleyebilir.

Ülkemizde görebileceğiniz tüm kara kaplumbağalarından kat kat büyük olan dev Galapagos kaplumbağası, Galapagos Adaları'nda yaşar. Büyük miktarlarda su depolayabilen bu hayvanların metabolizmaları o kadar yavaştır ki bir yıl boyunca herhangi bir şey yiyip içmeden yaşayabilirler. Ayrıca dev Galapagos kaplumbağası, karada yaşayan diğer pek çok omurgalı hayvandan uzun yaşar. Öyle ki kayıtlara geçen bir kaplumbağa tam 175 yaşındaydı.

Dev Galapagos kaplumbağasının büyüklüğüne bakın!

Genellikle ağaç dallarında baş aşağı asılı biçimde duran ve gerekli olmadıkça yere inmeyen tembel hayvanlar, Güney Amerika'daki yağmur ormanlarında yaşar. Sindirim sistemleri de oldukça yavaş çalışan bu hayvanlar haftada ortalama bir kez dışkılar.

Vücutlarının neredeyse üçte biri büyüklüğündeki gagalarından hemen tanıyabileceğiniz tukanlar, Güney Amerika'nın tropikal iklime sahip bölgelerinde yaşar. Besinleri ayıklayıp yemeye yarayan bu gagalar, ağır gibi görünse de bizim tırnaklarımızda da bulunan keratin adındaki bir maddeden oluşur ve oldukça hafiftir. Tukanların gagaları vücut sıcaklığının dengelenmesinde de etkilidir.

Güney Amerika ülkeleri, doğal güzelliklerinin yanı sıra sanat ve spor dallarındaki çeşitliliğiyle de öne çıkar. Brezilya'da samba, Arjantin'de tango, Kolombiya'da pasillo oldukça yaygın müzik türlerindendir.

Kolombiya'daki bir pasillo gösterisi

Capoeira dersindeki çocuklar

Müzikli bir savaş sanatı ve sporu olan Capoeira, Brezilya'da ortaya çıkmış ve günümüzde pek çok ülkede yapılmaktadır. Capoeira'da rakipler birbirine fiziksel ve zihinsel olarak üstünlük sağlamaya çalışır.

Kitada beyzbol, basketbol, voleybol, bisiklet ve ragbi gibi pek çok spor dalı yaygındır. Ancak futbol genel olarak en çok oynanan spor dalıdır. Brezilya, Arjantin ve Uruguay bu dalda pek çok ödül kazanmıştır.

